
Recumandaziun a votantas e votants

Cussegl federal e parlament recumondan a votantas e votants per ils motivs allegads da vuschar ils 12 da zercladur 1988 sco suonda:

- **gea tar il conclus federal davart la basa costituziunala per ina politica da traffic coordinada (PTC)**
- **na tar l'iniziativa dal pievel «per sbassar la vegliadetgna per retrain rentas da l'AVS sin 62 onns per umens e sin 60 onns per dunnas»**

Votaziun federala dals 12 da zercladur 1988

Explicaziuns dal Cussegl federal

Object da la votaziun

Politica da traffic coordinada
La politica da traffic coordinada (PTC) ha la finamira da promover in'offerta da traffic che pren resguard da l'ambient, che stgaffescha in equiliber tranter il traffic public e privat e che finanziescha il traffic tenor ils principis dal chaschunader. Per quest intent èsi necessari da midar la costituziun federala.

Explicaziuns: pag. 2 - 8
Text da la votaziun: pag. 9 - 10

Reducziun da la vegliadetgna da renta
L'iniziativa per sbassar la vegliadetgna per retrain rentas da l'AVS pretenda che umens possian retrain la renta da l'AVS cun 62 onns e las dunnas cun 60 onns. Cussegl federal e parlament refusan l'iniziativa perquai che questa chaschuna memia gronds custs, contrastat al svilup da l'aspettativa da vita e periclitescha las finamiras da la 10avla revisiun da l'AVS.

Explicaziuns: pag. 11 - 15
Text da la votaziun: pag. 12

Cifras concernent il traffic en Svizra

La Svizra dispona da radund 70 000 km vias, da quests èn 1450 km vias naziunalas. Ultra da quai dispona il pajais da 19 100 km lingias da viafier, da tram e da bus (5000 km lingias da viafier).

Il dumber dals vehichels immatriculads è creschì enormamain. L'onn 1950 devi en Svizra 150 000 autos da persunas. Oz èsi dapli che 2,7 milliuns (quai vul dir in auto per 2,4 abitants). Il dumber dals camiuns ha cuntanschì l'onn 1950 la cifra da 34 000 e l'onn 1986 213 000.

Las cumparts dal traffic da las viafiers e da las vias èn sa midadas fitg. L'onn 1950 han 56 pertschient dals viaggiaturs fatg diever dals meds publics da transport, oz èsi be 17 pertschient che fan diever da quels. A medem temp è il traffic privat sin via s'augmentà da 44 sin 83 pertschient.

Sumeigliant è er il svilup tai il traffic da rauba: Il 1950 èn 70 pertschients da la rauba vegnids transportads cun la viafier, oz èsi be pli 41 pertschient. Perencunter vegnan uss 52 pertschients da tut la rauba transportads sin las vias.

Il traffic consumescha 28 pertschient da l'energia en Svizra: la via 21, la viafier 1 ed il traffic aviatic il rest de 6 pertschient.

Situaziun da partenza

Pertge ina politica da traffic coordinada?

La Svizra dispona da la pli spessa rait da viafier da l'Europa e d'ina rait da vias amplifitgada fitg bain. Ella ha ina buna posiziun en il traffic aviatic internaziunal e cun il Rain è ella colliada vi da las vias d'aua internaziunalas.

Las vias da traffic stgaffeschjan tranter las regiuns las colliaziuns absolutamain necessarias. Bunas colliaziuns da traffic augmentan la mobilitad dal singul ed èn indispensablas per l'economia. Ultra da quai è il traffic da muntada speziala per la Svizra pervi da sia situaziun centrala en l'Europa.

En consequenza da l'augment enorm dal traffic sa mussan dentant gronds problems dapi in tshert temp. Las colonnas sin las autostradas vegnan pli lungas, stretgas e retegnidas en il traffic a la lavur s'augmentan, l'ambient vegn periclità pli e pli (svapurs, canera, diever da terren). Vulain nus dumagnar ils problems da traffic dad oz e per l'avegnir, na bastan betg pli mesiras unilateralas e na coordinadas. Cun ina politica da traffic separada per vias, viafier, navigaziun ed aviatica n'èsi betg pli da dumagnar las pretensiuns per l'avegnir ed ils custs èn memia auts.

Cussegl federal e parlament proponan per quest motiv ina midada da la costituziun federala per realisar ina politica da traffic coordinada (PTC). Quai dat la pussaivladad da promover in'offerta da traffic che resguarda l'ambient, che stgaffescha in equilibr tranter il traffic public e privat, che reparta ils custs gistamain e che segirescha la finanziaziun dal traffic a lunga vista.

Tge porta la politica da traffic coordinada?

Il novs artigels da la constituziun incumbenseschan la confederaziun da coordinar in cun l'auter ils singuls secturs da traffic. La politica da traffic ha da resguardar meglier ils basegns da la protecziun da l'ambient. Confederaziun e chantuns ston collavurar. La finanziaziun dals gronds custs vegn segirada per tut las spezias da traffic e repartida gistamain. Il puncts ils pli impurtants èn:

Il traffic en servetsch da l'uman

La finamira suprema da la nova politica da traffic è da mantegnair e meglierar la qualitat da viver. La confederaziun na sto en quest connex betg be resguardar dapli ils basegns dal traffic, mabain er pli e pli las consequenzas dal traffic sin l'uman e sin l'ambient. La confederaziun obtegna l'incarica da coordinar en quest senn il traffic sin terra, sin l'aua ed en l'aria. Na betg be las regiuns da gronda muntada economica u cun gronda populaziun duain vegnir provididas bain ed en urden, mabain er las regiuns periferas.

La libertad da traffic na vegn betg messa en dumonda

Mintgin duai da princip pudair tscherner libramain ses med da transport sco fin uss. Be concernent il transport da rauba a lunga distanza pudess ins divergiar da quest princip, per exempel sch'il traffic smanatscha da dar ensemen u sche l'uman e l'ambient vegnan engrevgiads memia fitg. La confederaziun pudess en tals cas distgargiar las vias dal transport da rauba a lunga distanza (per ex. tranter Chiasso e Basilea), sche quai è necessari en divergenza cun la libertad da commerzi e mastergn.

Talas mesiras stuessan esser en l'interess general. Ultra da quai stuessan ellas esser previssas en ina lescha: i fiss pia pussaivel da prender il referendum cunter ina tala decisiun. Mesiras da sforz stuessan vegnir consideradas sco davosa pussaivladad e vegnissan introducidas sin il pli, sche per ex. l'offerta da transportar camiuns cun la viafier sco ella vegn promovida da la confederaziun, na duess betg purtar la distgargia necessaria.

Tge fa la confederaziun, tge fan ils chantuns?

Tar il **traffic privat** vegn la cumpetenza da la confederaziun – ch'è oz be responsabla per las vias naziunalas – extendida sin las «raits da traffic da muntada naziunala». Uschia èsi pussaivel da coordinar meglier la planisaziun, la construcziun, il mantegniment e la finanziaziun da las vias las pli impurtantas. Il legislatur po laschar finanzia in part da las odiernas vias principalas dals chantuns tras la confederaziun. Quai distgargia considerablamain ils chantuns, surtut en regiuns cun paucas vias naziunalas.

Il **traffic public** è ina incumbensa da la confederaziun e dals chantuns. La confederaziun finanzia il traffic public da muntada **naziunala**, entant ch'ils chantuns finanziaeschan ils auters secturs. La confederaziun relascha dentant principals per il traffic regional e sustegna ils chantuns cun contribuziuns, per che l'entir pajais obtegna access sufficient.

Nagin chantun duai stuair pajar da memia

Concernent il traffic èn las grevezzas dals singuls chantuns fitg differentas. La confederaziun vegn obligada da gular questas grevezzas uschia che nagin chantun ha da purtar grevezzas sproporzionadas. Las expensas dals chantuns na vegnan betg pli eruidas separadamain tenor singuls secturs da traffic (per ex. via u viafier), mabain globalmain, inclus las expensas da las vischnancas. Uschia vegn er il traffic da las agglomeraziuns e dals lieus cumpiglià e finanzia.

Tgi che chaschuna custs sto pajar quests

Per regla duain quels che dovran las singulas raits da traffic covrir ils custs ch'els han chaschunà. Quests custs na cuntegnan betg be las expensas per la construcziun ed il mantegniment, mabain er ils custs betg gulars da la generalitad, sco per exempel per eliminar las immisiuns per l'ambient. Confederaziun, chantuns e vischnancas portan dentant ils custs per las prestaziuns ch'els pretendan en l'interess da la generalitad, uschia per ex. reduziuns da tariffas da las interpresas da traffic.

Co vegn il traffic finanzià?

Per la finanziaziun da las investiziuns dal **traffic public** vegn prevista ina quota fixa da las entradas da la confederaziun. L'amplificaziun dal traffic public po uschia vegnir segirada a lunga vista. Persuenter ston las viafiers prestar contribuziuns per pudair far diever da las raits da viafier.

Per il **traffic privat** vegni da princip surpiglià la finanziaziun da las vias da fin uss e ch'è sa cumprovada, numnadamain la mesadad dal dazi sin carburant ed il supplement dal dazi. Ultra da quai po la confederaziun pretender taxas da diever dals participants al traffic per gular il custs betg cuverts, che sa resultan per la generalitad tras il traffic privat. Uschia vegni stgaffi la basa per remplazzar la taxa sin il traffic da camiuns dad oz, che privilegescha quels ch'èn savens sin via, tras ina taxa che vegn calculada fundond sin ils kilometers ch'èn vairamain vegnids fatgs cun il vehichel.

Per la totalitad dals participants al traffic

Gia uss pon dazis sin carburant vegnir applitgads per distgargiar las vias (per ex. cun transportar autos cun la viafier) e per eliminar consequenzas per l'ambient. Questas pussaivladads duain uss vegnir schlargiadas in pau. Ils meds previs per il traffic pon vegnir impundids per la gulivaziun da las grevezzas als chantuns e per financiar mesiras en l'interess da la totalitad dals participants al traffic. Uschia daventi pussaivel da gidar a financiar cun daners da benzin parcadis per midar sin il med da transport public.

Nagins «turs da rapina» sin meds esters

Ina finanziaziun separada dals singuls purtaders dal traffic (sco viafier u via) è cunvegnenta per che mintgin portia ses agens custs. Sche las finiras da la politica dal traffic global na pon dentant betg vegnir realisadas a questa moda, obtegna la confederaziun la pussaivladad d'applitgar meds per intents fixads per in auter purtader dal traffic. Ina tala midada d'intent vegn dentant admissa be sco excepziun e per in temp limità. Ella sto vegnir decidida dal parlament e perfin dal pievel per il cas ch'i vegn prì il referendum cunter la decisiun dal parlament.

La deliberaziun en il parlament

Il parlament ha approvà ils artigels da la constituziun per ina politica da traffic coordinada cun ina clera maiortad. Spezialmain è vegnida contestada la dumonda, qualas incumbensas dal traffic public sajan da sorprendar da la confederaziun e qualas dals chantuns. Diversas opiniuns ha er chaschunà la dumonda, sche la cumpart da las entradas federalas ch'èn previssas per il traffic public, sajan da reglar en la constituziun u en ina lescha. En questas duas dumondas ha il parlament decidì da francar be ils principis en la constituziun e da reglar ils detagls en ina lescha. Divididas eran las opiniuns er concernent l'applicaziun pussaivla dals daners da carburant per autras incumbensas (midada da l'intent).

Il puntg da vista dal cussegl federal

Il cussegl federal è da l'opiniun ch'ils novs artigels da la constituziun sajan necessaris. Els stgaffeschon la megra gulivaziun pussaivla tranter ils avantatgs e las consequenzas negativas dal traffic. Las stretgas da fin uss e las difficultads da traffic èn tranter auter vegnidas chaschunadas qua tras ch'ils problems da l'automobil, da las viafiers, da la navigaziun e da l'aviatica èn vegnids tractads mintgin separadamain per sasez. La nova politica da traffic pretenda decisiuns che resguardan tuts aspects. Ella stgaffescha las premissas che l'augment dal traffic futur possia vegnir dumagnà a moda raziunala e che pren resguard da l'ambient.

Noss dretg costituziunal na vegn betg renovà entiramain, el vegn be cumpletta a moda cunvegnenta. Il project sa restrenscha sin principis sco quai è cunvegnent per il dretg costituziunal. La regulaziun dals detagls è chausa dal legislatur. Il pievel ha il davos pled cun il referendum. Ils novs artigels da la constituziun dattan a la confederaziun ed als chantuns ultra da las cumpetenzas er ils meds finansials correspundents. Finalmain rinforza quest project l'impurtanza da la Svizra en il traffic internaziunal.

Arguments per e cunter

Cunter

Novs artitgels da la constituziun n'èn betg necessaris. La confederaziun po gia oz far ina politica da traffic inditgada, e quai senza ulteriuras disposiziuns constituziunalas che mainan ad ulteriuras intervenziuns.

La politica da traffic coordinada pussibilitescha in'alienaziun d'intent dals meds da carburant. Ella maina a la situaziun ch'ils automobilists han da purtar ils deficits dal traffic public.

I na va betg primarmain per ina politica da traffic, mabain per ina politica fiscala. Empè da dismetter la taxa sin il traffic da camiuns e la vignetta per las autostradas, restan questas en la constituziun.

Il project na cumpiglia betg il traffic en las agglomeraziuns. Ma gist en quellas existan ils pli gronds problems. Quests na vegnan dentant betg schliads.

Cussegl federal e parlament considereschan ils arguments positifs per pli persvadents. Per quest motiv recumondan els d'approvar la politica da traffic coordinada.

Per

Las finamiras ed ils princips da la politica da traffic coordinada duain esser francadas en la constituziun federala. Be uschia èsi pussaivel da cunfinar da nov las incumbensas tranter confederaziun e chantuns, da segirar la finanziaziun dal traffic e da distgargiar las vias dals camiuns, sche quai è necessari.

Igl è en l'interess dals automobilists sez, sche mesiras per distgargiar las vias vegnan finanziadas or dal dazi sin carburant. Ina midada d'intent è pussaivla be per in temp limità. Il parlament ed eventualmain il pievel stuessan dar lur consentiment.

Taxas per il diever da las vias pon be vegnir pretendidas, sch'ils custs dal traffic sin via n'èn betg cuvrids. Mintgin sto pia be cuvrir ils custs ch'el chaschuna e betg dapli. Il cuntrari, la confederaziun garantescha als chantuns in sustegn per il traffic public regional sco er ina gulivaziun da tuttas expensas per il traffic, pia er per il traffic en las agglomeraziuns.

Text da votaziun

Conclus federal davart la basa constituziunala per ina politica da traffic coordinada

dals 20 da mars 1987

I

La constituziun federala vegn midada sco suonda:

*Art. 36bis, al. 1 segunda frasa sco er al. 2 e 4
Abroga¹⁾*

Art. 36ter

¹⁾ La confederaziun fixescha las finamiras da la politica generala da traffic da la Svizra. Ella resguarda latiers ils basegns dal traffic, l'engaschament economic dals meds sco er las consequenzas per l'uman e per l'ambient. En il rom da sias cumpetenzas sin fundament da la constituziun coordinescha ella il traffic sin la terra, sin l'aua ed en l'aria.

²⁾ Sche l'interess general pretenda quai, po la confederaziun prender mesiras sin via legislativa per distgargiar las vias dal transport da rauba a lunga distanza ed en cas da basegn en divergenza cun la libertad da commerzi e mastergn.

³⁾ La confederaziun segirescha tar il traffic privat e cun la cooperaziun dals chantuns la planisaziun, la construcziun ed il mantegniment da las raits da traffic da muntada naziunala. Quellas collian las regions e servan al traffic a distanza. La confederaziun procura per la gronda part da la finanziaziun. Ils chantuns procuran per las ulteriuras raits dal traffic privat.

⁴⁾ Confederaziun e chantuns èn responsabels per il traffic public. La confederaziun finanziescha il traffic public da muntada naziunala. Per garantir in sistem da traffic general cun gronda capaciad relascha ella princips per la furmaziun dal traffic public regional e promova quel tenor ils basegns dal traffic regional e tenor la forza finanziaria dals chantuns.

⁵⁾ La confederaziun gulivescha las grevezzas dals chantuns uschia, che nagin chantun na sto betg procurar en tut per il traffic per prestaziuns sproporzionadas.

⁶⁾ Suentar la deducziun da la cumpensaziun da las prestaziuns generalas da l'economia cuvran per regla ils duvraders da las raits da traffic a lunga vesta ils custs chaschunads dad els sez. Il legislatur fixescha las excepziuns. Confederaziun, chantuns e vischnancas surpiglian las prestaziuns da l'economia generala ch'els chaschunan. La confederaziun fixescha en collavuraziun cun ils chantuns ils custs che naschan a la generalitad tras il traffic public e privat.

¹⁾ Questas disposiziuns abrogadas pertutgan las vias naziunalas ed èn regladas pli detagliadamain en il nov art. 36ter al. 3 e 5.

Art. 37

¹ La confederaziun cuvra ord meds generals ils custs da traffic chaschunads dad ella sezza per las prestaziuns da l'economia generala.

² Ella applitgescha ultra da quai annualmain, cumpigliadas las contribuziuns als chantuns:

1. Per il traffic public:
 - a. ina contribuziun fundamentala che vegn fixada a lunga vosta dal legislatur en la dimensiun d'ina part da las entradas da taglia e da dazi;
 - b. indemnizaziuns da las interpresas da traffic per il diever da las raits da traffic da muntada naziunala.
2. Per il traffic privat:
 - a. la mesadad dal retgav net dal dazi sin carburant u d'ina taglia da consum correspondentia;
 - b. il retgav net d'in supplement sin il dazi da carburant u sin ina taglia da consum correspondentia;
 - c. taxas da diever dals participants al traffic sco cumpensaziun dals custs na cuvrids e che sa resultan per la generalitad tras il traffic privat.

³ Per la finanziaziun da mesiras en l'interess da la generalitad dals participants al traffic, sco zavrada e colliaziun dal traffic, augment da la segirezza, protecziun cunter forzas da la natira, protecziun da l'ambient e da la cuntrada, sco er per la golvaziun da grevezzas als chantuns po la confederaziun impunder ils meds destinads per il traffic public e privat.

⁴ La confederaziun maina in quint separà davart las entradas e l'applicaziun dals meds per il traffic public e privat. Sin via da legislaziun po ella midar transitoriain l'intenziun da quests meds, sche quai è necessari per realisar las finamiras da la politica generala da traffic.

⁵ Sin vias ch'en accessiblas a la publicitad en il rom da lur intent, na dastgan ils chantuns ni incassar taxas ni permetter quai. La legislaziun federala regla las excepziuns.

Art. 41ter al. 4 lit. a segunda frasa

Abrogà²⁾

Disposiziuns transitorias

Art. 19

¹ Pass per pass èsi da realisar ch'il traffic portia sasez e quai tenor art. 36ter alinea 6.

² Ils deficits che sa resultan en las raits da traffic da muntada naziunala sunter l'introduziun da la prefinanziaziun da las investiziuns tras la confederaziun e da l'indemnizaziun cumpletta da las prestaziuns da l'economia generala, pon anc vegnir cuvrids ord meds generals da la confederaziun durant ina perioda transitoria da sin il pli tschintg onns.

II

Quest conclus è suttamess a la votaziun dal pievel e dals chantuns.

² La competenza da la confederaziun existenta dapi il 1971 d'incassar taglias da consum correspondentas empè dals dazis sin carburant, è agiuntada en l'art. 37 al. 2 cifra 2 lit. a e b dal project da votaziun e quai per simplifitgar il text da la constituziun.

Iniziativa per la reducziun da la vegliadetgna da renta

Situaziun da partenza

Nossa prevenziun per ils vegls, survivents ed invalids sa basa sin trais pitgas. L'onn 1972 è quest sistem vegni acceptà cun gronda maiortad. El cumpiglia:

- Emprima pitga: AVS ed AI, dapi il 1948 assicuranza fundamentala per tuts.
- Segunda pitga: Prevenziun professiunala, dapi il 1985 obligatoria per tuts lavurants.
- Terza pitga: Prevenziun persunala (respargns individuals) che vegn promovida.

Cur che l'AVS è ida en vigur l'onn 1948, muntava la vegliadetgna da renta per dunnas ed umens sin 65 onns. Quella è vegnida reducida per las dunnas l'onn 1957 sin 63 e l'onn 1964 sin 62 onns.

L'iniziativa dal pievel «per sbassar la vegliadetgna da retrair rentas da l'AVS sin 62 onns per umens e sin 60 onns per dunnas» va considerablmain pli lunsch. Ella è vegnida inoltrada l'onn 1983 cun 116 657 suttascripsiuns ed è la segunda da quella spezia. L'onn 1978 è ina iniziativa, che preveseva ina vegliadetgna da renta per ils umens da 60 onns e per las dunnas da 58 onns, vegnida refusada massivamain (1451220 na cunter 377 017 gea).

La nova iniziativa pretenda l'introduccion da la vegliadetgna da renta da 62 onns per ils umens e da 60 onns per las dunnas entaifer trais onns. Ultra da quai fixescha ella che quests limits da vegliadetgna possian pli tard vegnir reducids sin via da lescha, dentant betg augmentads.

Cussegl federal e parlament refusan l'iniziativa. La dumonda da la vegliadetgna da renta na po betg vegnir considerata separadamain, sco quai vegn fatg en l'iniziativa. Las consequenzas finanzialas da l'iniziativa èn uschè considerablas che las ulteriuras meglieraziuns da l'AVS fissan periclitadas. Cun la 10avla revisiun da l'AVS vuless il cussegl federal numnadamain ultra da las mesiras per realisar l'egualitad dals dretgs tranter um e dunna er cuntanscher meglieraziuns da natira sociala. Concernent la vegliadetgna da renta d'um e dunna vuless el per il mument midar nagut; umens tranter 62 e 65 onns duessan dentant avair la pussaivladad da retrair pli baud la renta.

Text da votaziun

Conclus federal davart l'iniziativa dal pievel «per sbassar la vegliadetgna per retrair rentas da la AVS sin 62 onns per umens e sin 60 onns per dunnas»

dals 9 d'october 1986

Art. 1

¹ L'iniziativa dal pievel dals 24 da favrer 1983 «per sbassar la vegliadetgna per retrair rentas da la AVS sin 62 onns per umens e sin 60 onns per dunnas» vegn suttamessa al pievel ed als chantuns per la votaziun.

² L'iniziativa dal pievel sa cloma:

La constituziun federala vegn cumpletta sco suonda:

Art. 34^{quater} al. 2 suenter la tschintgavla frasa

Il dretg d'ina simpla renta da vegliadetgna han umens che han cumpleni il 62avel, resp. dunnas che han cumpleni il 60avel onn da vegliadetgna. Quests limits da vegliadetgna pon vegnir sbassads tras lescha.

Disposiziuns transitorias

¹ Tar l'introducziun da la vegliadetgna flexibla da renta dattan las vegliadetgnas numnadas en l'artitgel 34^{quater} il dretg da la renta cumplaina.

² La lescha po adattar la vegliadetgna da renta dals umens a quella da las dunnas.

³ Uschè ditg ch'i vegn concedi rentas per conjugals, sa resulta il dretg da questas, sch'in partenari ha cumpleni il 62avel onn da vegliadetgna e sche l'auter ha cumpleni almain il 60 avel onn da vegliadetgna u ch'el è invalid per la mesadad.

⁴ La vegliadetgna da renta vegn sbassada per in onn per la prima giada in onn suenter che l'iniziativa è vegnida acceptada, lur mintg'onn per in ulteriur onn, fin che vegn cuntanschida la vegliadetgna da renta da la AVS numnada en l'artitgel 34^{quater}.

Art. 2

L'assemblea federala recumonda al pievel ed als chantuns da refusar l'iniziativa.

Arguments dal comité d'iniziativa

Il comité d'iniziativa motivescha sia iniziativa sco suonda:

«Per ina vaira egualitad dals dretgs dad um e dunna.

La situaziun economica e l'aut stadi da productivitat en la Svizra lubissan senz'auter ina vegliadetgna da renta main avanzada. Concernent la vegliadetgna da renta sa preschenta la Svizra fitg mal en cumparegliaziun cun auters pajais industrialisads.

La reducziun da la vegliadetgna da AVS è absolutamain necessaria per garantir nossa sanadad; quella è gea periclitada pli e pli tras stress, surpretensiuns professunalas, tras tema per il post da lavur ed autras influenzas nuschaivlas.

L'iniziativa propona da cuntanscher l'egualitad dad um e dunna concernent la vegliadetgna da AVS en dus pass, en l'emprim cun ina reducziun sin 62 onns per ils umens e sin 60 onns per las dunnas, en il segund cun reducir sin 60 onns per tuts. Questa proposta munta ina resposta resoluta a quels circuls nunsocials che vulan auzar oz la vegliadetgna da renta per las dunnas l'emprim sin 63 e pli tard sin 65 onns.

En il rom da la 10avla revisiun da l'AVS vegni ponderà la pussaivladad da retrair la renta da l'AVS «à la carte», q.v.d. che la renta possia er vegnir retratga avant la vegliadetgna generala per l'AVS. Tar questa proposta per ina renta anticipada vegn la renta dentant reducida per 6,8% per onn. Persunas cun entradas pitschnas e mesaunas na pudessan perquai betg far diever da questa pussaivladad. Cun acceptar l'iniziativa pudessan dentant tuts ir en pensiun pli baud senza ina reducziun da la renta. Dal rest na impedescha l'iniziativa betg la retratga «à la carte».

En in pajais cun ina prestaziun economica talmain auta po e sto la basa da l'AVS per noss'assicuranza sociala per la prevenziun per la vegliadetgna vegnir sviluppada vinavant. Las consequenzas dals custs en cas che l'iniziativa vegn acceptada, pudessan vegnir cuvertas cun pli grondas contribuziuns da la confederaziun a l'AVS. L'artitgel 34 da la confederaziun prevesa che las contribuziuns da la confederaziun a l'AVS possian cuntanscher fin a 50% dals custs. En il rom da la 9avla revisiun da l'AVS èn questas contribuziuns dentant vegnidas reducidas da pli baud 25% sin 20%. Cun ina reducziun da las expensas per l'armament che creschan puspè, en favur da l'AVS po la vegliadetgna da renta main avanzada vegnir finanziada senza augmentar las deducziuns dals pertschiants da pajas.»

Posiziun dal cussegl federal

Il cussegl federal refusa l'iniziativa spezialmain per ils motivs sequents:

L'iniziativa chaschuna memia gronds custs

A sur in milliun rentiers da l'AVS en Svizra vegni pajà oz per onn radund 13 milliardas francs. Cun l'iniziativa s'augmentass quest dumber sin il pli tard trais onns suenter sia acceptaziun anc per radund 70 000 dunnas ed 85 000 umens. Quai chaschunass ulteriurs custs annuals da circa 2,1 milliardas francs.

Per evitar quests custs supplementars, stuessan las rentas vegnir reducidas per 15 pertschient. Quai vegn dentant strusch en dumonda, perquai che la prescripziun da la constituziun da garantir in'existenza commensurada na fiss betg pli ademplida. Ins stuess pia acceptar in augment dals custs. Tenor la finanziaziun dad oz munta quai in augment dals pertschients da paja per 1,55 pertschient sco er da las contribuziuns da la confederaziun e dals chantuns per radund 295 milliuns francs.

L'iniziativa avess er consequenzas finanzialas per auters secturs da l'assicuranza sociala, surtut per las prestaziuns supplementaras tar l'AVS e concernent la prevenziun professiunala.

L'iniziativa stat en cuntradiziun cun il svilup demografic

Er senza la reducziun da la vegliadetgna da renta vegn il svilup demografic a chaschunar problems: La glied vegn pli e pli veglia e là relaziun tranter quels che retrain ina renta e quels che pajan contribuziuns daventa pli e pli disfavouraivla. Sch'ins sbassa la vegliadetgna da renta da l'AVS, s'accentuescha il dischequiliber tranter ils contribuiders ed ils rentiers.

Blers vulan cuntinuar a lavurar

Ir en pensiun anticipadamain na correspunda betg al giavisch da tuts, blers vulan far quai tenor lur basegns persunals. Ina reducziun generala da la vegliadetgna da renta sfurzass persunas che vulessan gugent lavurar vinavant da desister avant temp da l'activitad da gudogn. L'iniziativa n'ha pia betg be consequenzas negativas per las finanzas da nossas ovras socialas, mabain ella signifitga er ina restricziun da la libertad persunala per ils pertutgads. Per quests motivs èsi da preferir models individuals sco quai è gia oz il cas pertutgant la prevenziun professiunala che vegn amplifitgada adina meglier. Talas schliaziuns pon er vegnir furmadas a moda supportabla per tals cun pitschnas entradas.

L'iniziativa metta en privel la 10avla revisiun da l'AVS

L'iniziativa engrevgescha las meglieraziuns che duain vegnir cuntanschidas cun la 10avla revisiun da l'AVS. En il rom da questa revisiun ha il cussegl federal proponì in'entira retscha da mesiras per realisar l'egualitad dals dretgs dad um e dunna sco er meglieraziuns per persunas socialmain en dischavantatg. Er concernent la vegliadetgna da renta recumonda il cussegl federal ina nova via: I vegn desistì d'auzar la vegliadetgna da renta da la dunna. Empè da quai duai vegnir creà la pussaivladad per ils umens da retrain la renta da l'AVS fin a trais onns pli baud. Cun ina tala retratga anticipada fin a l'autozza da la vegliadetgna da la dunna fiss colliada er ina reducziun supportabla da la vegliadetgna da renta. Questa schliaziun flexibla è finzialmain giustificabla, entant che las propostas da l'iniziativa èn memia charas ed immobilas. Cun la nova proposta dal cussegl federal èsi pussaivel da cuntentar giavischs e basegns individuals.

Per tut quests motivs refusan cussegl federal e parlament l'iniziativa per la reducziun da la vegliadetgna da renta. Ina megliera schliaziun po vegnir realisada cun la proposta preschentada a chaschun da la 10avla revisiun da l'AVS.